

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Et Vindiciae B. Richezae Comitissae Palatinae Rheni Reginae Poloniarum

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1649

Caput Vndecimum. B. Richezae Erga Extvrbatores suos, eorumq[ue]
Legatos mansuetudo, & B. Casimiri è Monachatu ad diadema reuocatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9541

Saleueldem/secundum legem & ritum gentis illius; Cuius rei testes sunt, hi astantes quidem & videntes traditionem, Otto Comes, Dilogh/Wetego/Romazzo/Herman eiusq; filius Herman/ & iterum Herman/Ruachart/ Berwahrdt/Adelger/ & iterum Adelger/Gunthere/Kathere/Mazzo/Ruodolff/Herman/Adelhart/Adelbert/ Gerber/ Vstro/Helmbolt/Ruogelie/Adeleth/Marlog/Quicho/Bebo/Babo/Gadelher/Starekhare. Quando Domina Regina stans in domo S. Petri traditionem hanc recognouit, & Starekhare Comes ita ut in Sal feidt tradidit, S. Petrum ita vestiuit. Testis est Coloniensis Clerus, & populus, tum hi quos subternotauimus, Bertholt/Sizzo, Ruogher/Adolff/Christian/Ingram/Bering Adelger/Burghart/Zhiemar/Herman/Arnoldt/Godefrid/Bereintz/Sigebodo/Baltare/Rug/Sogwin/Becho/Luno/Wigman/Hermann/Herwardt/Bertholt.

Notatio.

Non descriptionem huius diplomatis mendū irrepsit, nam pro ann. 1057. legendus est annus præcedēs 1056. illo enim anno indictio decima fuit. Deinde cū aliqui ex Epitaphio B. Richeza velint fatalem ei diem, fuisse 9. vel 12. Cal. April. anni 1057. Si annus huius donationis fuisset 1057. iam post tres à morte menses donasset B. Richeza Saleueldiam & Coburgum, quod absurdum foret.

Caput Vndecimum.

B. RICHEZÆ ERGA EXTURBATORES suos, eorumq; Legatos mansuetudo, & B. Casimiri è Monachatu ad diadema reuocatio.

Nonnulli rerum Polonicarum Scriptores, posteaquam miserum regni sui, exulantibus Regina & Rege filio, describere statum, Sanctissimam Matronam nostram, quasi crudeliter pasta fuerit subditorum miserijs, leonino prorsus dente rodunt, ac dilacerant. Nam ita Cromerus, de legatione agens ad inquirendum asimirum adornatā ait: Oratores delecti, primores viri ad reuocandum cum luculento viatico & amplis muneribus, publicè contributis instructi, ad Rixam in Saxoniam proficiscuntur, ei dona dant, quo in statu sit res Polona, curue ipsi veniant, supplici & mise-

miserabili oratione exponunt. Illa implacabilis mulier aspernari preces, exprobrare eiectionem suam, insultare malis miserorum, negare filium postulata ipsorum facturum esse, ipsorum scelere eò redactum, ut calamitatis tadio exiliq; pudore in Gallias secederet, Cluniaciq; vitæ monastica sese addiceret.] Hæc ille. Verum ego potius Dugloto Nobili è Polonia viro fidem esse adhibendam cenleo, qui à Baronio sæpe laudatus refert: RICHEZAM afflicta & miseras regni Polonici vices doluisse atque misertam fuisse. Ipsam vnà commemorabo. Casimiri ex monachatu reuocationem ad regnum. Itaque Baronius ad annum 1041. ex Dugloso sic narrat: Omnibus autem in Polonico regno Rempubl per desperationem deserventibus, nihilq; salutare in commune conferentibus, patriæ occasum cum suo exitio propediem venturum, arcibus aut locis palustribus & inuis Procures, & Primores operiebantur. Republicâ Polonorum vehementi & interno & externo hoste deformatâ, & ad extremam penè internecionem detrusâ & depressâ: cum singuli quasi quadam tempestate fuissent iactati, splendor quidam, velut è cælo dimissus pectora Primorum inspiravit. Primores enim & Barones Polonorum crebris tractatibus, exiguas eius & exangues reliquias saluare cupientes, de summa rerum & quonam modo status prior & facies Reip. reddi posset, consultabant; & omnium quidem sententia congruebant, sine Rege & Principe, neque mala exorta depelli, neque ad debitum ordinem posse regnum reduci. In eligendo tamen & assumendo Principe, erant varij & diuersi. Quibusdam enim placebat, aut ex vicinis Principibus, aut ex propriis militibus Regem eligi. Sed hæc etiam sententia multas secum difficultates futuras & incommoda trahens, cum verendum esset, ne eligendus si de Principibus vicinus esset, principatum detrectaret: Si verò de genere proprio, no in contemptum fastidiumq; veniret, ominabantur. Aliis placebat, exputum & in exilium missum hæred. in & filium Regium Casimirum quærere, & omnibus modis ad regni reducere regimen, quo viuente certissimum esset, quemlibet iustum & prudentem Principem, Regnum Polonia & lacerum & deforme abnuaturum, neque parui pendendam prolem Regiam, cui hereditas & successio debebatur, sed immo auitam sperandam in Casimiro indolem, neque alium extare Principem, qui Reip. Regni Polonia æquè posset & abrogare deformitates & instaurare ruinas. Iniquum insuper esse, Boleslai Magni primi Polonorum Regis beneficia, & in patriam & in se præstita, oblitum iri; nepotemq; suum eo regno priuari, cuius ille virtutis suæ excellentiâ primus diadema meruit. Hæc sententia cum ab omnibus collaudata & accepta foret, decernentibus iudicantibusq; singulis Proceribus, Regionem Polonorum suam dignitatem suamq; statum, nisi Rege Casimiro recuperato, recuperare & tenere non posse. Post multos itaque tractatus, post varias iactationes, simulacres & tumultus,

Calūnia in
B. Richezā.Refutatio
calumniæ.

finem ad hunc modum disidiis placuit ponere, modumq; statuere odiis, solueq; Casimirus dignus visus est, cui Regnum legali communi voto eligendi deferrent. Quem Deus Omnipotens in sua indignationis nubilo, misericordia sua non oblitus, quasi scintillam modicam pro Polonorum restauratione glorie voluit conservare. Pontificibus interim & Palatinis, ex quibus maximè ecclesiastico scilicet & seculari statu vniuersum corpus Consilij apud Polonos ad promouendam Rempubl. concinnatur; nonnullisq; aliis Baronibus paucis tamen admodum in Gnesnensem Metropolim iterum conuenientibus, Stephanus Gnesnensis Archiepiscopus, de CASIMIRO deligendo sententiam dixit, quem omnes sunt tacite secuti: Nuncij post hæc ad querendum CASIMIRVM designantur, & mittuntur mandato & auctoritate, instructioneq; fulciti, vt pro illius reductione quæque etiam difficilia subeant, cum in eo vnico, vnica spes miserabilis patria consistat. Nuncij autem Polonorum publica executuri mandata, arreptoq; itinere, primò ad Alemanniam diuertunt, & RICHSEHAM Polonia Reginam, Mieslai olim Polonie Regis relictam, in Brunfwich degentem offendunt, cui cladium & malorum, quibus Polonia regnum pressum erat, magnitudinem, quam & ipsa ex rumoribus intelligebat, exponunt; rogantq; vt ubi terrarum & gentium filium suum Casimirum inuenire possint, eis fideliter nunciet & declaret; Regina autem RICHSEHA, etsi suas filijq; sui propter exilium illatum iniurias vltas esse gaudebat; calamitatum tamen multitudo, etiam muliebrem affectum superabat, propter quod Regno Polonia, tam miserabili & afflictio non poterat non compati, spiritusq; compassionis impulsus, viuere quidem filium Casimirum, sed in religionem sacram S. Benedicti transisse, & monachali habitu & statu in Cluniacensi Monasterio in Gallis sito, perseverantem, Regni terreni cupiditate distrahi non posse, & spe conceptâ Legatos frustrandos esse. Terruisset delatio hæc quantumcumque constantes viros; Legati tamen Polonorum, nihil eis quæ à Regina pro indifficultando & succidendo eorum itinere dicebantur percussi, honorata Regina RICHEZA, de iis quæ secum ferebant muneribus, in Gallias profecti, Cluniacum tandem perueniunt, & Ducem suum CASIMIRVM monachali habitu vestitum, recognoscunt, obortoq; lachrymarum imbre, certatim in eius ruunt amplexus, felices se ac beatos astruunt, qui Principem tanto labore questum, viuum & incolumem reppererint. Ad quem petita audientia & de consensu Abbatis Cluniacensis obtento (is erat Magnus ille Odilo, sanctitate præcipuus) verba faciunt: Omnium, inquit, Pontificum, Procerum & Nobilium Regni Polonia nomine ad te venimus, Princeps Clarissime oratum, qui solum Regnum nostrum in d tuum labefactum attollere, & decerptum reintegrare tueriq; enixè & egregiè potes, si ad Regnum Polonia te per nos reduci, & illius successionem paterna scepra tibi debi-

Legati Po-
loni ad B.
Richezam
veniunt.

B. Richeza
cõpatitur
Polonis.

Poloni B.
Richezam
muneribus
afficiunt.
Poloni B.
Richezæ fi-
lium Mo-
nachum
reperiunt.

S. Odilo obiit
1048. Cal. Iā.

Oratio Po-
lonorū ad
Monachū
Regem.

debita regere velis, neq. preces nostras, & totius patriæ, neq. labores nostros, qui te per varias regiones, nationes & populos, discurrendo quasiuimus, despectum iri sinas: Veni igitur seditiones sedaturus Polonicas & intestinas, eradicaturus illorum discordias, hostes abacturus ab eorum faucibus, & Regni tui erepturus reliquias: & alia pleraq. his addidere, quæ vel truculentum Scytham quempiam ad commiserationem mouere potuissent. Quibus subiicit Author: Recognoscit CASIMIRVS Dux Regni sui Proceres, & de illorum aduentu iubilo immenso iucundatur & exultat, quid tamen agat, quem affectum, quem vultum Legatis & Proceribus Polonia, quorum aduentus causam ipsis prodentibus habebat non ignotam, exhibeat, penitus ignorat. Iam enim regulam B. Benedicti professus erat, & Diaconatus gradum susceperat, alieniq. iuris & arbitrij factus, etiam communionem conuersationemq. cum Legatis, non nisi Abbate permittente, nedum regressionem in seculum nouerat sibi professionis virtute interdictam: Quacum Legati Polonorum Duce eorum Casimiro referente didicissent, Abbatem Cluniacensem conueniunt, congruisq. muneribus ipsi presentatis, cur & vnde venerunt, exponunt, petuntq. ob necessitates ingruentes reddi sibi suum Regem, Regni legitimum successorem. Abbas autem Cluniacensis vir ipse eruditus & industrius, prudentum & expertorum virorum communicato consilio, Polonorum Legatis respondet, se quidem ad gerendum petitioni & requisitioni eorum morem & compassione singulari, vt calamitates Polonici Regni depelli & sanari possint, beneuolum atque prouum esse, non tamen suæ potestatis fore, vt & Monachum & Diaconum e religione professâ emancipet, & in terreni Regni regimine prauaricato professionis suæ tenore succedere permittat. Proinde supremum in terris tribunal, supremamq. potestatem, Sedem videlicet Apostolicam Romanam, & Vicarium Christi adirent, & necessitate publicâ Poloniæ Regni eiusq. conditione & statu summo Pontifici declarato, Principem Casimirum reddi poscerent, eâ benignitate summum Pontificem praditum esse, vt afflictorum & calamitosorum precibus non possit non moueri, & Regno cui suapte debetur misratio, propitiationem non prestare non posse, sine verò Apostolicis mandatis, in remittendo absoluendoq. Monacho, quam grauissimè pro salute publicâ pariturum. Cluniacensis Abbatibus responso accepto, Polonorum Legati, etsi illos non mediocri haberet molestia & amaritudo, quod Principem suum regulari professione, & Diaconatus officio intelligerent irretitum, duplicemq. illum nodum non sine plurimorum laborum & difficultatum interpositione soluendum: omnia tamen, etiam extrema se deuouent perpassuros, dummodo salutem miserabili & afflictæ patriæ referre possint. Ex Cluniaco itaque facto discessu, rectori quo possunt itinere Romam tendunt, quo cum incolumes peruenissent, à Benedicto Papa nono benignam audientiam sortiti, quibus bellis, quibus cadibus & spoliis Regnum Polonia, tum ab externis, tum

Rex Casimirus Monachus Diaconus. Poloni ab Abbate petunt dimittere Regem Monachum. Abbas Polonos ad Papam remittit.

Poloni pro Rege Monacho dimittendo à pro-Papâ ad eum

Oratio Po-
lonorum
ad Papam.

à propriis, propter carentiam & exulationem stirpis Regia, vsque ad internecio-
nem confectum sit; quibus quoque ex causis restitutio Principis eorum Casimiri,
per Cluniacensem Abbatem negata sit, declarant. Atque demum Pontificem
his compellant verbis: Ex te, Sanctissime Pater, nostra & totius Regni Polonici
salus & restauratio pendet, tu solus patria nostra potes sanare discrimen, tu belli-
cum furorem inhibere, te patria nostra inuocat, te intuetur, ad te fiducialibus pre-
cibus recurrit, tua maxime interest, facili auctoritate & decreto ei prestare glo-
riam & quietem, salutem & integritatem, per te regionum nostrarum sanari de-
bent vulnera, quibus prater te nemo mederi potest, ut Respublica Regni nostri Polo-
nici, seu discordia miserabiliter prolapsa, in prosperitatem pristinam pace confecta,
vigoreq; resumpto, diuinitate propitiâ, consurgat. Maturato opus est, ni cito succur-
sum fuerit de capite, de fortunis infontium, de totius in super corpore Regni actum esse.

Nec semel Papam & Cardinales petuisse contenti, frequentius petere & instare
perseuerabant, rogantes ne se frustratos spe abire post tantos labores fatigationesq;
triste responsum in patriam referre paterentur. Compateretur summus Pontifex,
benignitate paternâ, Polonorum Regno miserabilibus cladibus obruto, non aliam
habenti fiduciam, quam si esset sine capite truncum corpus, sine oculis frons & fa-
cies tenebrosa. Legatione Polonorum Benedictus nonus audita, quid facto opus
foret, aliquanto tempore cum Cardinalium Collegio caterisq; timoratis viris & iu-

Magnedif-
ficultates in
dimittendo
Rege Mo-
nacho &
Diacono.

risperitis deliberat. Res enim ut supplicatio noua, & sine exemplo ad se delata,
non parum in veramque partem difficultatis & periculi secum trahens, alta lon-
gag; indagine & deliberatione, ut dirigeretur, summum Pontificem impellebat.
Nam ex Monacho Diaconoq; Laicum efficere, solemne religionis & continentie vo-
tum, transgressionis in diuinam legem facinus ingens censebatur, & laboranti af-
flictoq; Regno non prouidere, erat specimen patenti crudelitatis, quâ à Sede Apo-
stolica, benignam se omnium Matrem vocitante, longè abesse debet. Mouebant
autem tanta Sanctitatis virum facies miseranda Legatorum, vilis & obsoletus ha-
bitus, vultus supplices, demissa supercilia, & verborum humilitas. Intelligebatq;
vir Apostolicus, propter defectum Regalis regiminis multas Polonis iacturas acci-
disse, utpote militum dissensionem, populi concussionem Regni depredationem,
fidei subuersionem, Episcoporum & Sacerdotum indignam oppressionem, virgi-
num deflorationem, & coniugalis pudicitia contaminationem. Itaque post va-

Dispensatio
Apostolica
cum Rege
Monacho
Diacono.

rios tractatus & concertationes hac in re habitas, dum plures via Polonorum Le-
gatis à summo Pontifice propositae, vel ut dura & intolerabiles repudiarentur. Ea tan-
cum Rege dem à summo Pontifice decreta, & à Polonorum Legatis recepta est. Et tunc de-
monum summus Pontifex Legatorum precibus annuit, & Casimirum illis presariâ Re-
gem dedit, uxorem illi ducere, & filios procreare concessit.

Dono

Donā tamen Apostolica, exempla non habentia, nec vquam alicui personæ, eue
regioni concessa, rata esse decernit. si illa lex à Polonorum Legatis suscipienda, & per-
petuū seruanda promittatur. Princeps Polonia Casimirus dispensante summo Ponti-
fice, Monasterio Cluniacensi exeat, habitusq; regula, & gradu Diaconatus abdicatus,
solutus & liber, paternum & auitum regnum instauraturus, illud resumat, nu-
bendi & in spem Polonia Regni successores generandi habens potestatem: Sed tum
Polonorum regiones, ac regnum in signum præstiti, per Apostolicam Sedem, acceptiq;
in magno necessitatis sue articulo, beneficij, B. Petro & successoribus Romani Pon-
tificibus de quolibet capite nobilium (capitibus circum scriptis) vsualem nummum
annis singulis soluere, cesariem capitis & comam, barbaro more non nutrire,
sed auribus patentibus, instar Religiosorum Latinorum, consuratum caput,
gestare, & in præcipuis Christi, & Virginis Maria Matris eius, festiuitatibus,
panno linteo albo, in stola modum dependente, ceruicem exornare, perpetuū sit
astrictum. Vt his tribus signis ex Monacho, & ex Diacono, Apostolica conces-
sione & benignitate, cum aliter concretum periculum dispelli non possit, Polonus
Regem sibi creatum, & redditum recognoscens, tam in Deum, quam religionem
Christi, sit grator, atque deuotior. Ita eum planè veluti aucto fœnore, vt pro vno si-
bi oppignorato votis solemnibus Monacho, eum cum reddit Ecclesia Polonos oēs qua-
dammodo tonsura Monachos (quoad fieri liuit) habitus schemate solemnibus die-
bus religiosos præferentes, & annui pensitatione tributi perpetuū obligauerit.
Quo cum nobiles omnes pariter astricti tradat Longinus, miramur quomodo
Chromerus eā tributi pensitatione, minime deuinctos fuisse dicat, Nobiles, neque
Clericos sacris addictos, Ritum autem illum, vt cum sanctum Euangelium in sacris
Missarum solemnibus inchoatur, Poloni gladium stringerent, ac mediotenus
euaginarent, in signum prompti animi, in defensionem Euangelij, etiamsi opus sit
armis, iam à tempore Miecislai Polonorum Regis inoleuisse Chromerus tradit;
seruauit ista omnia populus sui natura, religionis custos, veritatis cultor & aman-
tissimus equi. Quomodo autem his acceptis à Sede Apostolica perpetuū conseruan-
dis decretis, Cluniacum sint reuersi Legati, literisq; Pontificiis patefactis, recepe-
rint suum Principem, eumq; reduxerint in Poloniam, à quo profligatis sceleratis,
ipsum Regnum fuerit in statum optimum reuocatum, & quomodo ad debellandos
hostes affuerit ei diuinum auxilium, Angelico ministerio exhibitum, idem author
pluribus narrat; sed hac nobis satis ad institutum, quomodo insuper in gratiarum
actionem Monasteria extruxerit, ad quæ habitanda suos in Gallias vocauit Clunia-
senses, idem Author inferius scribit.] Hucusque Baronius,
& quem affert Longinus.

Conditio-
nes Aposto-
licæ dispen-
sationis.

F

Ca-